

הלחץ על חמאס הוא המפתח להתקדמות, אך העוצמה הנוכחית לא מספיקה

19.01.2024 | שבת בן מאיר written by

בהצהרתו לתקשורת, במלאות מאה ימים למלחמה בעזה, עידכן הרמטכ"ל על אישורן של תכניות מבצעיות להמשך הלחימה ולהגברת הלחץ הצבאי על חמאס והדגיש כי "הלחץ הזה, ורק הוא הצליח להביא עד כה להשבתם של חטופות וחטופים רבים". עיון בנסיבות שבהן בוצעה עסקת החילופין הקודמת, יבהיר מדוע חמאס לא נחפז לכך כיום וימחיש את גודל האתגר הניצב בפני ישראל, בדרך להכרעתו.

מה שגרם אז לחמאס להסכים לשחרורם של כ-100 חטופים בתמורה להפוגה ולסיוע הומניטארי, היה לפני הכל, הרצון לבלום את המומנטום של ההתקפה הישראלית ולפתוח נתיב שיוביל, בתהליך הדרגתי, לעצירה מוחלטת של המלחמה. היקף הנפגעים וההרס הנרחב שהסבו ההתקפות האוויריות של ישראל, בתוך זמן קצר יחסית, יחד עם תמונות נהירתם של מאות אלפי התושבים מעזה ומצפון הרצועה, אל הדרום, הגבירו את הלחץ. הצורך בחמאס להבין את תמונת-המצב ולשפר את השליטה והתיאום לקראת המשך, הפך להיות קריטי עבורו, ועליו נוסף גם המצור על הרצועה שגרם למחסור קשה באספקת דלק ומזון, והציב איום לא רק על יכולת המשילות של חמאס, אלא גם על שרידותם של אנשיו בתוך המנהרות.

ההתייצבות המלוכדת של החברה בישראל סביב המסר הנחוש ¹ "הפעם הולכים עד הסוף", יחד עם הגיבוי המדיני הבינלאומי לפעולתה, חיזקו בחמאס גם את ההבנה שהפעולה הישראלית לא תהיה קצרה. מספרם הגדול של בני הערובה איפשר לארגון לוותר על חלק מהם מבלי לחשוש לאובדן כושר המיקוח של חמאס בשלבים הבאים. בחמאס אף ראו זאת כהזדמנות לשחרר בני ערובה שהחזקתם מכבידה על הארגון ולזכות בנקודות שיקזזו מהנזק שנגרם לתדמית האירגון בהתקפה הברברית הדאע"שית.

ומה כיום? ² ההלם הראשוני בעזה חלף ותושביה מתחילים להסתגל. כן, גם למציאות הקשה. צה"ל דילל את כוחותיו ברצועה וההתקפה הישראלית ממוקדת יותר, מרוכזת בעיקר בגזרת ח'אן יונס. היא אמנם אינטנסיבית, אך מתנהלת במאפיינים שחמאס התכוון להם היטב. אספקת הדלק, המזון והסיוע הלוגיסטי ³ חודשה, כך גם נוכחותם של תושבים ומחבלים באזורים שעד לא מזמן הוגדרו כשטחי לחימה. חמאס מקרין משילות גם אם במופעים לא סדירים, הלחץ המדיני על ישראל ⁴ גבר, האחדות הפנימית ⁵ נסדקה והחיזורים אחרי חמאס דרך קטאר ומצרים ⁶ גברו.

תמונת המצב הזו לא רק שאינה דוחקת בחמאס להגיע לעסקה, אלא שהיא משרתת אותה באסטרטגיית ההשהיה וההתשה, ומספקת לה אופק של תקווה ⁷ לעמוד מול ההתקפה

הישראלית ולמצות את "קלפי המיקוח" שבידיה כדי להבטיח את המשך קיומה כישות צבאית ושלטונית ברצועה. מבחינתה של ישראל זהו תרחיש בלתי נסבל, שיעצב מציאות בעייתית לא רק מול רצועת עזה, כי אם בכל החזיתות של ציר ההתנגדות, המתזמרות על ידי איראן.

כיצד נכון לפעול? כדבריו של הרמטכ"ל הלוי בהצהרתו, המטרות שהוגדרו למלחמה מורכבות להשגה ומצריכות אורך רוח. המשך הגיבוי הציבורי לפעילות צה"ל² חיוני, במיוחד בהתמודדות עם אויב שמכיר היטב את החברה הישראלית ומתכנן את מהלכיו מתוך מודעות לרגישויותיה.

הלחץ על חמאס הוא המפתח להתקדמות גם בעניין החטופים. אך לנוכח המשמעות שיש למרכיב הזמן בסוגיה זו, נדרשת התאמה של עוצמת-הלחץ והמוקדים בהם יופעל, כדי להשיג במהירות את האפקט הנדרש. כך, במקום להעדיף עוצמה מתונה (יחסית) לאורך זמן ממושך, כדאי להגביר את העוצמה ולקצר את משך-הזמן.

במישור המעשי, נכון להגביר את ההתקפות מהאוויר, בכל אזור שבו דוללו כוחות היבשה. אין לאפשר לחמאס לבסס את משילותה באזורים אלה. יש לתקוף פעילי חמאס ואנשי ממשל מטעמה בכל מקום שבו ינסו לחדש את נוכחותם. נכון למנוע את חזרתם של התושבים שפונו מעזה וצפון הרצועה ולהגדיר כאזורי לחימה כל אזור שבו קיימות מנהרות.

בהנחה שאילוצים מדיניים לא יאפשרו לעשות את הדבר המתבקש ולצמצם את הסיוע ההומניטארי³ אזי נכון לכל הפחות למנוע מחמאס להשתלט עליו. אנשי האירגון או פעילים חמושים, באשר הם, אמורים להיות יעד לתקיפה ישראלית. לא ניתן יהיה למוטט את ממשל חמאס אם אנשיו ימשיכו לשלוט במשאב כל כך חיוני לציבור בעת הזו.

עדיין לא מאוחר לקבוע אזורי דה אסקלציה לחלוקת הסיוע ההומניטארי⁴ ובכך להפקיע מחמאס את השליטה בסיוע הזה. אפשר יהיה לשלב זאת במסגרת הצעדים שיתוכננו למרחב רפיח.

יש להמשיך בפעולות הסיכול נגד מנהיגי חמאס בחו"ל. מעבר לתועלת ההרתעתית, יהיה בכך גם כדי להגביר את הלחץ על חמאס ועל קטאר בסוגיית החטופים.

לא פחות חשוב מכל אלה: התייצבות מלוכדת של החברה בישראל. ברוח קריאתו של מח"ט גולני לחייליו⁵ יש להביא אל העורף את הלכידות שחווינו בחזית. זהו תנאי להשגת מטרות המלחמה בכל החזיתות ולהאצת תהליך השבתם של החטופים.

פורסם בישראל היום, בתאריך 19.1.2024.